

LABORATORIUM
METODY SZTUCZNEJ INTELIGENCJI

Laboratorium nr 11_2F

Temat: **Podjęcie decyzji w otoczeniu rozmytym**

Celem laboratorium jest zapoznanie się z podstawowymi metodami podejmowania decyzji w otoczeniu rozmytym.

1. Przykład operacji na zbiorach rozmytych

Jako przykład operacji matematycznych na zbiorach rozmytych przeanalizujemy podejmowanie decyzji w otoczeniu rozmytym. Załóżmy, że przez otoczenie rozmyte rozumiemy

- cel rozmyty (cele rozmyte)
- ograniczenia rozmyte
- decyzję rozmytą

Rozważmy pewien zbiór opcji $X_{op} = \{x\}$. Cel rozmyty definiuje się jako zbiór rozmyty J określony w zbiorze opcji X_{op} . Zbiór rozmyty J opisany jest funkcją przynależności $\mu_J : X_{op} \rightarrow [0,1]$. Funkcja $\mu_J(x) \in [0,1]$ dla konkretnego x określa stopień przynależności opcji x do zbioru rozmytego J (celu rozmytego).

Ograniczenie rozmyte definiuje się jako zbiór rozmyty C również określony w zbiorze opcji X_{op} . Funkcja $\mu_C(x) \in [0,1]$ dla konkretnego x określa stopień przynależności opcji x do zbioru rozmytego C (ograniczenie rozmyte).

Rozważmy zadanie wyznaczenia decyzji jednocześnie osiągającej cel rozmyty J i spełniającej ograniczenie rozmyte C .

Decyzja rozmyta U jest zbiorem rozmytym powstałym w wyniku przecięcia **celu rozmytego i ograniczenia rozmytego**

$$U = J \cap C, \tag{1}$$

przy czym np.

$$\mu_U(x) = \min(\mu_J(x), \mu_C(x)), \tag{2}$$

dla każdego $x \in X_{op}$. Na podstawie (2) można stwierdzić, że podejmowanie decyzji w otoczeniu rozmytym to osiągnąć J i spełnić C . Załóżmy, że mamy $n > 1$ celów rozmytych $J_1, J_2, \dots, J_n$ i $m > 1$ ograniczeń rozmytych $C_1, C_2, \dots, C_m$, a wszystkie są określone jako zbiory rozmyte w zbiorze opcji X_{op} . Decyzję rozmytą wyznacza się z zależności

$$U = J_1 \cap \dots \cap J_n \cap C_1 \cap \dots \cap C_m, \tag{3}$$

gdzie

$$\mu_U(x) = \min(\mu_{J_1}(x), \dots, \mu_{J_n}(x), \mu_{C_1}(x), \dots, \mu_{C_m}(x)), \tag{4}$$

dla każdego $x \in X_{op}$. Decyzją maksymalizującą jest opcja $\hat{x} \in X_{op}$, taka że

$$\mu_U(\hat{x}) = \max(\mu_U(x)), \tag{5}$$

dla każdego $x \in X_{op}$.

Jeżeli X jest przestrzenią o skończonej liczbie elementów $X = \{x_1, \dots, x_n\}$, to zbiór rozmyty $A \subseteq X$ zapisujemy jako

$$A = \frac{\mu_A(x_1)}{x_1} + \frac{\mu_A(x_2)}{x_2} + \dots + \frac{\mu_A(x_n)}{x_n} = \sum_{i=1}^n \frac{\mu_A(x_i)}{x_i}. \quad (6)$$

Elementami x_i mogą być liczby, osoby, przedmioty lub inne pojęcia. Kreska ułamkowa oznacza przyporządkowanie poszczególnym elementom $x_1, \dots, x_n$ stopni przynależności $\mu_A(x_1), \dots, \mu_A(x_n)$, a znak „+” oznacza sumę mnogościową.

Założmy, że Absolwent po złożeniu dokumentów został przyjęty do czterech uczelni, które tworzą zbiór opcji $X_{op} = \{x_1, x_2, x_3, x_4\}$. Celem Absolwenta jest wybór renomowanej uczelni $J(x)$. Jednocześnie przyszły student chciałby, aby były spełnione pewne warunki, które zostały zapisane za pomocą zbiorów rozmytych, a mianowicie:

- uczelnia powinna znajdować się w niezbyt dużej odległości od miejsca zamieszkania,

$$C_1 = \frac{0.8}{x_1} + \frac{0.9}{x_2} + \frac{0.4}{x_3} + \frac{0.5}{x_4},$$

- w uczelni powinien istnieć program wymiany międzynarodowej,

$$C_2 = \frac{0.2}{x_1} + \frac{0.2}{x_2} + \frac{0.9}{x_3} + \frac{0.6}{x_4},$$

- uczelnia powinna posiadać dobre zaplecze techniczne (lab., wyposażenie sal, itp.),

$$C_3 = \frac{0.5}{x_1} + \frac{0.3}{x_2} + \frac{0.6}{x_3} + \frac{0.7}{x_4},$$

- po ukończeniu Absolwent miałby duże możliwości znalezienia pracy,

$$C_4 = \frac{0.6}{x_1} + \frac{0.5}{x_2} + \frac{0.7}{x_3} + \frac{0.7}{x_4}.$$

Na podstawie rankingu uczelni Absolwent utworzył cel rozmyty (uczelnia ze stopniem przynależności 1 to uczelnia zajmująca pierwsze miejsce w rankingu itd.)

$$J = \frac{0.75}{x_1} + \frac{1}{x_2} + \frac{0.25}{x_3} + \frac{0.5}{x_4}.$$

Na podstawie zależności (3), otrzymujemy następującą decyzję rozmytą

$$U = J \cap C_1 \cap \dots \cap C_4.$$

Wykorzystując zależność (4) otrzymamy decyzję rozmytą typu *MIN*

$$U = \frac{0.2}{x_1} + \frac{0.2}{x_2} + \frac{0.25}{x_3} + \frac{0.5}{x_4}.$$

Decyzją maksymalizującą jest opcja $\hat{x} \in X_{op} = x_4$. Największy stopień przynależności wynosi 0.5, a zatem Absolwent wybierze uczelnię oznaczoną x_4 .

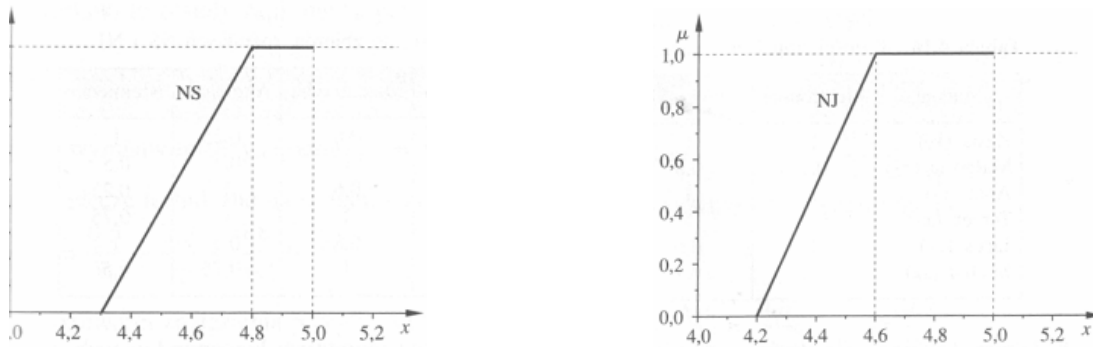
2. Zadania do wykonania

Ufundowano nagrodę dla studentów, którzy uzyskali najlepsze wyniki z informatyki, matematyki, fizyki oraz z języków angielskiego i niemieckiego. Słowo *najlepszy* to wartość lingwistyczna, którą opisano oddzielnie dla przedmiotów ścisłych NS i języków NJ dla skali ocen [2,5].

Funkcje przynależności zbiorów rozmytych NS, NJ opisano następująco

$$\mu_{NS}(x) = \begin{cases} 0 & \text{dla } 2 \leq x \leq 4.3 \\ \frac{x-4.3}{0.5} & \text{dla } 4.3 \leq x \leq 4.8 \\ 1 & \text{dla } 4.8 \leq x \leq 5 \end{cases} \quad \mu_{NJ}(x) = \begin{cases} 0 & \text{dla } 2 \leq x \leq 4.2 \\ \frac{x-4.2}{0.4} & \text{dla } 4.2 \leq x \leq 4.6 \\ 1 & \text{dla } 4.6 \leq x \leq 5 \end{cases}$$

i pokazano na rys. 1.

Rys.1. Funkcje przynależności NS, NJ

O nagrodę ubiega się sześciu studentów. Zbiór opcji to $X_{op} = \{x_1, x_2, x_3, x_4, x_5, x_6\}$.

Oceny z poszczególnych przedmiotów podano w tablicy

Uwaga. **Dane w tablicy są dla zespołu 1.** Kolejne zespoły modyfikują każdą z ocen, odejmując wartość **(0.01* numer zespołu)**.

Student	informatyka	matematyka	fizyka	j. angielski	j. niemiecki	mechanika	j. francuski	robotyka
X1	4.8	5.0	4.7	4.4	4.7	4.4	4.3	4.5
X2	4.4	4.7	4.8	4.5	4.4	4.9	4.6	4.7
X3	4.9	4.9	4.6	4.7	4.4	4.6	3.8	4.3
X4	4.7	4.8	4.9	4.8	4.5	4.8	3.9	4.0
X5	5.0	4.6	4.7	5.0	5.0	4.7	4.8	4.5
X6	4.9	4.4	4.9	4.3	4.2	4.5	4.5	4.6

Obliczenia przeprowadzić w m-pliku.

- Narysować funkcje przynależności NS, NJ.
- Wyznaczyć stopnie przynależności do zbiorów rozmytych NS, NJ.
- Zdefiniować zbiory rozmyte na podstawie danych z punktu b, wzór (6).
- Wyznaczyć decyzję rozmytą typu *MIN*, wzór (3).
- Wyznaczyć decyzję *MAX* (czyli studenta któremu należy przyznać nagrodę).

Sprawozdanie powinno zawierać:

- Wstęp teoretyczny

- podstawowe wiadomości na temat układów z logiką rozmytą.
2. Przebieg ćwiczenia
- wykresy funkcji przynależności do zbiorów rozmytych dla poszczególnych ocen z przedmiotów językowych oraz ścisłych,
  - przebieg procesu definicji celu rozmytego, oraz wyznaczania decyzji rozmytej (wartości funkcji przynależności ocen dla poszczególnych studentów - patrz przykład).
3. Wnioski